

Psykiatrit vastustavat asevelvollisten diagnoosien luovuttamista

06.08.2009

– On epäeettistä, jos lääkäreiden tulee antaa puolustusvoimille lausunto kaikista psykiatrisessa hoidossa joskus olleista potilaista, sanoo Suomen Lääkäriliiton toiminnanjohtaja **Heikki Pälve**.

– Luonnollisesti puolustusvoimilla on tarve asiallisen tiedon saantiin myös terveydenhuollosta, mutta potilas-lääkärisuhteen luottamuksellisuutta ei saa siinä yhteydessä vaarantaa, Pälve tähdentää.

Puolustusvoimien 19 aluetoimistoa ovat pyytäneet psykiatrista hoitoa antavilta tahoilta ”puolustusvoimien kannalta merkityksellisiä tietoja” kutsuntaan tulevista miehistä. Tietopyynnöt ja nuorukaisten henkilötiedot on lähetetty hoitaville tahoille postitse. Kutsunat alkavat tänä vuonna 15.8.

Puolustusvoimat on kiinnostunut nuorten miesten mahdollisesta diagnoosikoodista ja psyykenlääkityksestä ja edellyttää lisäksi lääkärin ehdottavan nuorukaisten palveluskelpoisuusluokkaa. Sosiaali- ja terveysministeriö ohjeisti mielenterveystyötä tekeviä yksiköitä asiasta kesäkuussa.

Massatodistukset vastoin lääkärin etiikkaa

Mielenterveystietojen massaluovuttaminen on vastoin lääkärin etiikkaa, toteaa Heikki Pälve.

– Lääkäri voi todistaa vain hoitamastaan ja tuntemastaan potilaasta. Pelkästään potilastietojen perusteella ei lääkäri voi todistaa, Pälve painottaa.

Jos lääkäri epäilee, että varusmiespalvelus ei ole potilaan edun mukaista tai että potilas tai hänen ympäristönsä voi joutua vaaraan, lääkärin tulee keskustella siitä potilaansa kanssa, Pälve sanoo.

– Lääkärin pitää ilmoittaa potilaalleen etukäteen, että hänen tulee kertoa käsityksensä kutsuntaviranomaisille jopa vastoin potilaan tahtoa. Potilaan tietämättä tällaista todistusta ei tule tehdä.

Todista vain palveluskelpoisuudesta

Pälve olisi toivonut STM:n ohjeiden olevan lääketieteellisesti perusteltuja ja antavan lääkärille todistuksen lääketieteelliset perusteet silloinkin, kun lääkärin edellytetään todistavan potilaansa asepalvelukelpoisuudesta.

Pälveen mukaan riittää, että lääkäri ottaa lausunnossaan kantaa vain potilaansa palveluskelpoisuuteen. Potilaan diagnoosikoodin tai lääkityksen paljastaminen voisi johtaa väärin rekisterien syntyyn ja vaarantaa potilas-lääkärisuhteen.

Komentajakapteeni **Jyrki Kivelä** pääesikunnan henkilöstöosastolta vakuuttaa, että tiedoista ei muodosteta pysyvää rekisteriä, vaan ne hävitetään kutsunta-ajan päätyttyä joulukuussa. Mahdollinen palveluskelpoisuusluokkaan liittyvä diagnoosimerkintä jää kuitenkin puolustusvoimien asevelvollisrekisteriin.

Puolustusvoimille hyödyttöä

– Puolustusvoimat ei saa kutsuntaikäisten asevelvollisten mielenterveyttä koskevien tietojen massaluovutuksella puolustusturvallisuuden kannalta hyödyllisiä tietoja, sanoo psykiatrian ja oikeuspsykiatrian erikoislääkäri **Eila Sailas**.

– Ne henkilöt, jotka potentiaalisesti ovat palveluturvallisuudelle hankalia, tuskin ovat psykiatrisen hoidon piirissä.

Sailas näkee vakavana epäkohtana lääkärin vaihtoluovollisuuden rikkoontumisen ja käytännön epätasa-arvon: jos potilas on riittävän varakas hoidattaakseen itseään yksityissektorilla, hänen tietonsa pysyvät salassa toisin kuin kunnallisessa terveydenhuollossa.

Sailaksen mukaan tähän saakka psykiatrit ovat itse ilmoittaneet puolustusvoimille potilaistaan, joita he pitävät puolustusturvallisuudelle vaarallisina.

– Yksittäisistä ihmisistä on tähän saakka mennyt ja pitää jatkossakin mennä näitä tietoja.

Valtava työmäärä

Sailas ja psykiatrian ja nuorisopsykiatrian erikoislääkäri, dosentti **Nina Lindberg** toteavat

lausuntojen antamiseen kuluvan ajan olevan pois potilaiden hoitamisesta tilanteessa, jossa nuorisopsykiatrisessa hoitotakuussa on jo nyt vaikea pysyä.

– Jos listalla on esimerkiksi sata nimeä, lääkäri joutuu katsomaan jokaisen sairauskertomuksen yksitellen, Lindberg sanoo.

Sailas arvioi, että yhden potilaan tietojen läpikäymiseen voi mennä 30–45 minuuttia, jos potilas ei ole lääkärille entuudestaan tuttu.

– Tämä tarkoittaa yksittäiselle lääkärille viikkojen työtä samaan aikaan, kun hoitoon on kolmen kuukauden jono.

Kun lausuntoa ei tule antaa potilaan tietämättä, lääkärin on myös yritettävä tavoittaa potilas.

– Osa näistä henkilöistä varmaan saadaan kiinni, mutta osaa ei, ja lisäksi entisten potilaiden tavoitteleminen vie runsaasti lääkärin työaikaa, Lindberg huomauttaa.

Uhka hoitokontakteille

Lindberg toteaa, että vastoin potilaan tahtoa lähetetyt tiedot voivat pahimmassa tapauksessa kariuttaa hoitosuhteen ja olla myös hoitoon hakeutumisen esteenä.

– Saatamme jatkossa tavata nuoria, jotka kieltäytyvät psykiatrisen erikoissairaanhoidon konsultaatiosta, koska pelkäävät tietojensa päätyvän puolustusvoimille.

Lindberg ja Sailas kritisoiivat myös vaatimusta toimittaa puolustusvoimille potilaiden diagnoosi- ja lääketiedot.

– Nuorten ihmisten diagnosoiminen on tunnetusti vaikeaa ja nuorten diagnoosit usein tarkentumattomia. Lisäksi esimerkiksi mielisairauslääkkeitä käytetään laajasti erilaisiin tarkoituksiin, kuten tilapäisen ahdistuksen ja unettomuuden hoitoon, joten niiden käyttö sinällään ei ole merkki vakava-asteisesta mielenterveyden häiriöstä.

Sailas ja kolme muuta psykiatrian ja nuorisopsykiatrian tai oikeuspsykiatrian erikoislääkärinä kirjoittavat aiheesta Keskustelua-palstalla Suomen Lääkärilehdessä 27-32/2009, s. 2447.

Sirpa Kulonen

[Edellinen](#) [Otsikot](#) [Seuraava](#)

[Anna palautetta uutisesta](#)